

פולק קלאב שדרות. ד"ר פילדס: "אין כבר בארץ מקומות כאלה כמו השדרות פולק קלאב" | צילום: דן אטלס

להחזיר את הפולק לעם

בכל יום חמישי האחרון של החודש זה קורה • בהתחלה יושבים שני חבר'ה עם בירות וגיטרות • אחר כך המעגל מתרחב לעוד ועוד ועוד אנשים: מוזיקאים חובבים, זמרים עממיים ושאר פועלים שהמוזיקה העממית בדמם • והם שרים ושרים, עד שהלילה נגמר • קבלו את הפולק קלאב שדרות

פתאום לשאול את קסלר, "אני יודע שהתכנית המקורית שלך הייתה לנגן מוזיקה של תחילת שנות השישים". קסלר מחייך אליו ואומר שגבולות הגזרה של שנות השישים היו תמיד מאוד גמישים והתחילו בשנות החמישים ונגמרו בשנות השבעים. ד"ר סקוט פילדס מקפיד לסיים מוקדם במרפאה שלו בירושלים ביום חמישי האחרון של כל חודש ולהגיע לשדרות. "זה ההובי שלי", אומרת רעייתו דבי, "מזה הוא נהנה. אני מבלה את הזמן הזה בינתיים אצל הנהגים, זה ההובי שלי". "אין כבר בארץ לצערי מקומות כאלה כמו השדרות פולק קלאב", אומר ד"ר פילדס. "היום החבר'ה האמריקאים של פעם כבר לא מנגנים, והפולק קלאב בירושלים ובתל אביב הם מקומות של הופעות. לכן אני בהחלט מוכן בשביל שני שירים לעשות את כל הדרך מירושלים".

לפתוח את המעגל

האמת שגם אני הייתי עושה את כל הדרך מירושלים רק כדי לשמוע את ד"ר פילדס שר כל כך יפה ובאהבה את Deportee המופלא של וודי גארת'י ואת "ליסה" של קט סטיבנס, ששרה יפה ג'ינג'ית חמודה בלי שם (ואם ישנו, אל"י טרם הגיעה הבשורה). היה אפילו מי שהעז לגעת בחומרים של פיטר פול ומרי, ולפתע זה נשמע כל כך הגיוני שאנשים יגיעו מכל רחבי המדינה לבלות בשדרות בימי חמישי. החזון של קסלר הוא לפתוח מועדונים נוספים בכל רחבי הארץ. בינתיים הוא ייסד אחד נוסף כזה בקרית שמונה - כן, עושה רושם שיש לקסלר עניין עם יישובים עוטפים גבולות. "זה החלום שלי", הוא אומר. "נסעתי לאנגליה ללמוד קצת על המועדונים האלה וגיליתי מקומות מדהימים. יש לי חבר טוב בשם דני מניוקאסל שיש לו מועדון פולק כזה, ואני נוסע לשם מדי פעם. החלום הגדול שלי שבעוד חצי שנה נקיים כאן באזור פסטיבל פולק גדול. אני כבר יכול לדמיין כמה גדול יהיה המעגל לנו".

ישירו גם בעברית?

"אפשר לשיר פולק בעברית, זה תלוי באופי של המקהלה ובמשתתפים. בקרית שמונה למשל זה כבר קורה".

• פולק קלאב שדרות, פאב ליבובסקי, כל יום חמישי האחרון בכל חודש משעה 20:00 ועד הוודי גארת'י האחרון

קשה למצוא מאפיינים ברורים ונוקשים המאפיינים מוזיקה זו, וייתכן שזהו גם חלק מקסמה. עם זאת ניתן למצוא מספר קווי מתאר כלליים להגדרתה - מוזיקת הפולק הייתה תוצר של מוזיקה עממית מן המאה ה-19, אשר הועברה בעל פה וצמחה מן הקיום היומיומי, התקוות, המצוקות והחלומות של קהילות שונות בארצות הברית. זמרי שנות השישים, כמו ג'וני מיטשל, ג'ון באאז, בוב דילן ואחרים, כתבו יצירות משלהם, המושפעות מן הצלילים הנושנים ועדיין עושים שימוש במרכיבים האינסטרומנטליים שלו, בפשטות ובתוכן נים הפוליטיים המובעים באמצעותו. גם אנחנו פוליטיים", מזהיר קסלר, "כי אנו רוצים להחזיר עטרה ליושנה. במועדוני הפולק המסורתי לא היה אמן מוביל והישיבה היא במעגל שהולך וגדל ככל שמצטרפים אליו. בארץ לצערי זה היה כך פעם אבל היום מועדוני פולק הפכו להיות מועדוני הופעות. זה לא אמור להיות כך. פולק היא לא רק מוזיקה. היא גם צורת ביטוי, ואנו רוצים להחזיר את הפולק לעם".

פועלי כל העולם

המעגל של קסלר בליבובסקי, שמתחיל עם שני אנשים ושתי כוסות בירה בלבד, גדול ומתרחב ל-20 ויותר אנשים (רובם הרבה הרבה יותר מזה בירות) ככל שממשיך הערב. עושה רושם שגם שני הפועלים הסודנים בקצה הבר של ליבובסקי מצטרפים למעגל, אם לא בגופם אז לפחות בנפשם, וגם הם נהנים לשמוע את שון שר משהו של Fairport Convention הבריטיים - שכן בניגוד לדעה שקנתה לה מעמד, פולק אינה נחלתם של האמריקאים בלבד. הפולק שייכת לכל מעמד הפועלים באשר הוא שם, וכפי שערך סבאג אמר פעם באחת התוכניות המצוינות של "חיים של אחרים" בגלי צה"ל: "מוזיקת הפולק היא מוזיקה של סולידריות. מאכן נובע כוחה. מדובר בנאמנות, שותפות גורל, הזדהות עם האחר". מוזיקת עם או מוזיקה עממית צריכה אם כן להיות מוזיקה של סולידריות, הזדהות של האנשים הפשוטים, העניים - וזה קורה גם בשדרות, בקרב פועלים מסורן. ד"ר רועי זולטן, ד"ר לכלכלה מאוניברסיטת בן גוריון, ששר נורא יפה ומנגן במנדולינה, חוזר במרדף זה מהשירותים כשהוא שומע את שון דיקין, שעוטה עליו חולצה של ג'רי גרסייה, מתחיל לשיר את The weight של Band. "תגידי, זה בסדר?", הוא נוכר

ככל שיש יותר מכוניות יש פחות עצים * והאקטואליות של Big yellow taxi, שירה האלמותית של ג'וני מיטשל, תישאר עמנו לעד כנראה. שנאמר: They paved paradise and put up a parking lot ("הם כיסו באספלט את גן העדן ובנו מגרש חניה"). "בריוק עשו את זה בקיבוץ שלנו עכשיו", אמרה בצער מריאן נבון מצמד זמרי הפולק שון ומריאן, ב"שדרות פולק קלאב" ביום חמישי האחרון. "ממש לאחרונה הסירו חורשת עצים בקיבוץ דורות בשביל לסלול מגרש חניה. כמה זה עצוב". אבל למרבה השמחה זה היה הרגע העצוב היחיד בערב הכה שמח והאוקסימורוני והמזור והנפלא הזה בפאב ליבובסקי שבמרכז שדרות, מול המרכז לקידום נוער וצעירים וסמוך לבניין החבוט והמכוער של העירייה - בניין שכמו מוזיקת הפולק עדיין ממשיך לעמוד על תילו, אבל בקושי.

גם אנחנו פוליטיים

מוזיקת פולק, לעומת האקטואליות של השיר של ג'וני מיטשל, כבר מזמן לא רלוונטית, אבל עדיין פופולרית במועדונים קטנים ביבשת האמריקאית ובבריטניה. בישראל היא מתנגנת בקרב אוכלוסיות מסוימות שמגיעות מאותם מקומות, וניתן לפגוש ברייז כוז מרשים למדי מהם עם מבטא אנגלו-סקסי מודגש, ככל שנה בפסטיבל סולם יעקב בקיבוץ גינוסר. חלק קטן מאותם אנשים, מתברר, גרים גם בדרום, כמו שון דוקין ומריאן נבון וגם דרור קסלר, שייסד את הפולק קלאב שדרות כחצר ביתו לפני כשנה, במעין חזון העצמות היבשות הפרטי שלו, בניסיון להפיח רוח חיים באותן עצמות למפגש של מוזיקה אקוסטית, עממית ואיכותית המוגשת באופן ישיר על ידי משתתפי המועדון. לפולק קלאב בשדרות, שעבר מספר מקומות וגלגולים מאז נוסד, עד שהתמקם רק לאחרונה בליבובסקי, מגיעים גם מתל אביב וגם מבאר שבע. אפילו הרנטגנולוג ד"ר סקוט פילדס מקפיד להגיע לשם מירושלים בשביל לשיר שני שירים של וודי גארת'י ולשוב הביתה מאושר. וודי גארת'י הוא אולי הדוגמה המובהקת ביותר למה היא מוזיקת פולק. כתיבתו של גארת'י שאבה מן המסורת האמריקאית, כשמשמעות המילה "פולק" באנגלית היא "אנשים" או "עם", ובאמת, במובנה הרחב של המילה, מוזיקת פולק היא פשוט מוזיקת עם מכל סוג שהוא.